Evropská komise

Podrobný průvodce autorským právem pro muzea

Zjednodušení zákonné digitalizace a online přístupu k muzejním sbírkám napříč Evropou

Digitalizovat a sdílet

#DigitalEU

Proč je autorské právo pro muzea důležité?

Muzea drží klíč k našim sdíleným znalostem a kultuře. Hrají důležitou úlohu pro zachování a rozvíjení kultury a znalostí tím, že otevírají své sbírky pedagogickým a výzkumným pracovníkům a všem zvídavým lidem kdekoli.

Díla uchovávaná v muzejních sbírkách mají mnoho různých podob a typů – může jít například o vizuální umění, audiovizuální produkci, zvukové nahrávky, dokumenty, mapy, vědecké práce a mnohé další. Vzhledem ke svému charakteru většina děl podléhá nebo podléhala ochraně autorským právem. Z toho důvodu je obzvláště důležité, aby provozovatelé muzeí autorskému právu rozuměli.

Tato příručka vás provede procesem autorského práva v šesti krocích – od identifikace statusu autorského práva k dílu až po sdílení díla s právní jistotou. Prozkoumejte reálný scénář a podívejte se, jak mohou jednoduché, proaktivní kroky přispět k uplatňování právního povědomí v každodenním životě.

⚠ **Tato příručka je obecný dokument vycházející z právního rámce EU. Důležité podrobné požadavky se stanovují na vnitrostátní úrovni a mohou se v jednotlivých státech lišit. Před zveřejněním nebo opakovaným používáním digitalizovaného obsahu třetí strany se vždy řiďte legislativou platnou ve vaší zemi nebo vyhledejte rady kvalifikovaného odborníka.**

Reálný scénář

Vaše muzeum chce digitalizovat dílo a zpřístupnit ho online pro veřejnost anebo opakované použití.
Jak byste měli postupovat?

KROK 1

Identifikace díla

Jaký druh díla digitalizujete a kdo ho vytvořil?

O jaký typ díla jde? Obsahuje dílo nějaký materiál v samostatném vlastnictví?

Knihy nebo rukopisy mohou někdy obsahovat předmluvu napsanou jiným autorem a mohou v nich být obsaženy fotografie nebo další materiál ve vlastnictví jiných držitelů práv. To může platit i pro jakýkoli jiný typ děl, například pro hudbu k filmům nebo ilustrace, k nimž udělil licenci jiný umělec.

Kdo dílo vytvořil nebo se na něm podílel?

- Autoři
- Ostatní tvůrci (nositelé práv), jako jsou nakladatelé, producenti, vysílací stanice a interpreti

Proč je to důležité

Autorské právo je souborem práv. Klíčová práva zahrnují následující:

Majetková práva autora

- **Právo na rozmnožování díla:** právo vytvářet kopie díla
- **Právo na rozšiřování:** právo distribuovat fyzické kopie díla
- **Právo na sdělování díla veřejnosti:** právo zpřístupnit dílo veřejnosti, a to také online
- **Právo na úpravu:** právo dílo pozměnit

Osobnostní práva autora

- **Právo osobovat si autorství:** právo být uváděn jako autor díla
- **Právo na nedotknutelnost díla:** právo vznést námitku proti zásahům, které by mohly poškodit dobré jméno autora

Osobnostní práva autorovi zůstávají i po převodu majetkových práv k dílu. V některých zemích mohou zůstat platit navždy, a to i po vypršení platnosti majetkových práv.

Další související práva

- Práva producentů
- Práva vysílacích stanic
- Práva interpretů a jiných tvůrců
- Práva vydavatelů tisku

Práva k jednomu dílu mohou náležet různým osobám. V takových případech může být vyžadováno povolení od každého nositele práv.

PŘEJDĚTE NA KROK 2 ⇢

KROK 2

Identifikace statusu autorského práva k dílu

Je dílo stále chráněno autorským právem, nebo je volným dílem?

Vypršela autorská práva?

V EU ochrana autorským právem končí po uplynutí 70 let od smrti autora.

Pokud platnost autorských práv skončí, dílo se stane volným dílem a lze ho užívat bezplatně. Osobnostní práva však mohou zůstat v platnosti i nadále. Je také třeba ověřit, zda dílo nezahrnuje obsah třetích stran (fotografie, texty, nahrávky), na který se mohou vztahovat samostatná práva.

Vztahují se na dílo stále autorská práva?

Pokud ano, PŘEJDĚTE NA KROK 3 ⇢

Nejste si jistí? Považujte ho za dílo chráněné autorským právem, dokud nebude doložen opak. PŘEJDĚTE NA KROK 3 ⇢

⚠ **Vždy dodržujte vnitrostátní předpisy, protože existují rozdíly v tom, jak je určována ochrana pro konkrétní typy děl anebo okolností.**

⇠ ZPĚT NA KROK 1

Zvláštní případy

Osiřelá díla a díla nebo jiné předměty ochrany nedostupné na trhu

Nositel práv není znám nebo není nalezen (potenciální osiřelá díla)

- Proveďte důkladné vyhledávání za účelem určení nositele práv. Kde hledat? Můžete začít s nástrojem Diligent Search, který vás provede nezbytnými kroky procesu důkladného vyhledávání osiřelých děl.
- Pokud nositele práv nelze nalézt, užití díla je povoleno na základě výjimky po registraci v databázi osiřelých děl EUIPO a u příslušného vnitrostátního orgánu.

Po zveřejnění díla v databázi
PŘEJDĚTE NA KROK 6 ⇢

Díla nebo jiné předměty ochrany nedostupné na trhu

Jedná se o díla ve stálé sbírce instituce kulturního dědictví, která podléhají ochraně autorským právem, ale již nejsou využívána komerčně. Před označením díla za dílo nedostupné na trhu je třeba vynaložit přiměřené úsilí k posouzení, zda není dotyčné dílo přístupné veřejnosti prostřednictvím běžných komerčních kanálů. Pokud ano, zkontrolujte, zda existuje dostatečně reprezentativní organizace kolektivní správy (CMO), která může poskytnout licenci.

- Pokud ano, PŘEJDĚTE NA KROK 5 ⇢
- Pokud dostatečně reprezentativní organizace kolektivní správy neexistuje, dílo lze užívat pro nekomerční účely na základě výjimky po registraci na portále děl nedostupných na trhu EUIPO. Pokud uplyne šest měsíců od zveřejnění na portálu a během této doby nejsou vzneseny žádné námitky, dílo lze zpřístupnit online. V takovém případě PŘEJDĚTE NA KROK 6 ⇢

KROK 3

Určení zamýšleného použití a potřebných práv

Proč a jak budete dílo užívat?

V závislosti na zamýšleném použití může být zapotřebí zajistit různá práva a mohou platit různé výjimky. Zamýšlené použití může zahrnovat následující:

- **Ochrana originálu:** Zajistit dlouhodobé uchování zabezpečené digitální originální verze díla.
- **Poskytnutí přístupu v rámci vaší instituce:** Umožnit uživatelům nahlížet do digitální kopie na pracovišti (v čítárně na konkrétním terminálu).
- **Poskytnutí omezeného přístupu online:** Umožnit registrovaným uživatelům (studentům, výzkumným pracovníkům) přístup do uzavřeného systému pro konkrétní účely, jako je například výzkum.
- **Zveřejnění díla otevřeně online:** Při zpřístupnění kopie díla na vaší webové stránce a sociálních sítích se zamyslete nad tím, zda povolíte (můžete povolit) uživatelům kopii stahovat, tisknout, opakovaně používat nebo dále sdílet.

Pamatujte: Digitální reprodukce děl vizuálního umění mohou být také chráněny autorskými právy, pokud splňují požadavky na originalitu.

PŘEJDĚTE NA KROK 4 ⇢

⇠ ZPĚT NA KROK 2

KROK 4

Kontrola platnosti výjimek

Můžete dílo užívat bez povolení na základě výjimky z autorských práv?

V některých případech není povolení držitelů práv vyžadováno z důvodu uplatnění výjimek z autorských práv. Účelem těchto výjimek je zajistit spravedlivou rovnováhu mezi autorským právem a dalšími základními právy, jako jsou právo na vzdělání a právo na svobodu projevu.

Tuto možnost použijte pouze tehdy, pokud se na vaše zamýšlené použití vztahuje výjimka na základě vnitrostátních zákonů (ochrana, zpřístupnění na pracovišti, vzdělání, výzkum).

- Ověřte, že se výjimka vztahuje na vaši instituci a na konkrétní činnost.
- V souvislosti s bližšími požadavky a limity se řiďte zákony platnými ve vaší zemi.
- Doložte právní základ pro uplatnění výjimky.

Pokud je zřejmé, že výjimka platí, PŘEJDĚTE NA KROK 6 ⇢

⇠ ZPĚT NA KROK 3

KROK 5

Kontaktování držitelů práv za účelem získání povolení

Jak můžete po určení zamýšleného použití získat potřebná povolení?

Určení držitelů práv

V případě knih, rukopisů, publikací, videí, hudby, filmů, uměleckých děl, fotografií, vizuálních objektů, map a dalších typů děl kontaktujte:

- autora, nakladatele, další tvůrce nebo jejich dědice přímo,
- příslušnou organizaci kolektivní správy.

Získání licence

- Touto cestou jděte, když se na dílo vztahuje autorské právo a neuplatňuje se žádná výjimka.
- Kontaktujte držitele práv (autora, nakladatele nebo jiného tvůrce) nebo organizaci kolektivní správy.
- Vyžádejte si písemné povolení pro účely stanovené v kroku 3.

Ujistěte se, že licence jasně uvádí

- jaká práva získáváte,
- kdy a pro jaké účely je užití díla povoleno,
- jak dlouho bude licence platit.

Veďte důkladné záznamy a korespondenci a doložte určení statusu práv a získaná povolení.

Po získání licence PŘEJDĚTE NA KROK 6 ⇢

⇠ ZPĚT NA KROK 4

KROK 6

Označení a sdílení díla

Informujte uživatele, co s dílem mohou a nemohou dělat, a zpřístupněte digitalizovaný obsah jednoznačným, zákonným

Označte volná díla jako „Volná díla“.

Pamatujte: I nadále mohou být uplatňována osobnostní práva.

V případě chráněných děl specifikujte, co uživatelé mohou a nemohou dělat, prostřednictvím prohlášení o právech.

Aby bylo koncovým uživatelům vše jasné, zvažte použití standardizovaných licencí Creative Commons.

a uživatelsky přívětivým způsobem.

← ZPĚT NA KROK 5

Je povoleno opakované použití? Pokud ano, pro jaké účely? Je povoleno stahování? Pokud ano, za jakých podmínek?

Použijte licence, které se nejlépe hodí pro vaši konkrétní situaci.

Dílo je nyní připraveno k užívání!

PAMATUJTE

Autorské právo je částečně harmonizováno na úrovni EU. Platný právní rámec je stanoven na vnitrostátní úrovni. Před zveřejněním nebo opakovaným používáním digitalizovaného obsahu se vždy řiďte vnitrostátní legislativou nebo vyhledejte rady kvalifikovaného odborníka.

Více informací

Více informací o autorském právu EU

Osiřelá díla – více informací a přístup do portálu EUIPO

Díla nebo jiné předměty ochrany nedostupné na trhu – více informací a přístup do portálu EUIPO

Průvodce důkladným vyhledáváním

Průvodce prohlášením o právech na platformě Europeana

Informace o licencích Creative Commons

#DigitalEU

© European Union, 2025. Opakované použití tohoto dokumentu se povoluje za předpokladu, že je řádně uvedeno autorství a jsou vyznačeny jakékoli změny (licence Creative Commons Attribution 4.0 International). K veškerému použití nebo reprodukci prvků, které nejsou ve vlastnictví EU, může být nutné získat povolení přímo od příslušných držitelů práv. Není-li uvedeno jinak, všechna vyobrazení jsou chráněna autorskými právy © Evropské unie.